

24 лютого у світі відбулись 1023 акції на підтримку України у 746 містах в 69 країнах

Світовий конгрес українців зафіксував рекордну кількість міст та країн, де українці вийшли на акції до другої річниці початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Акція охопила 69 країн світу. Про це йдеться на сайті Світового конгресу українців (СКУ).

Найбільша кількість подій відбулася в Німеччині, США, Франції, Великій Британії та Канаді.

Президент СКУ Павло Грод виголосив промову на акції у Вашингтоні. Він висту-

пив біля одного з найважливіших символів демократії США – Меморіалу Лінкольна.

«Світовий конгрес українців та наші друзі по всьому світу закликають міжнародну спільноту дати Україні те, що потрібно для перемоги – більше зброї, більше боєприпасів, посилення санкцій та арешт російських активів. Треба змусити Росію заплатити», – наголосив Павло Грод.

У Празі масштабний український мітинг відкривав президент Чехії Петр Павел.

NV

▲ Акція у Празі, Чехія / Фото: REUTERS/David W Cerny.

Європарламент закликав підтримати Україну всім необхідним для перемоги

Європейський парламент закликав Європейський Союз (ЄС) підтримати Україну всім необхідним, щоб Київ міг виграти війну проти Росії. Про це йдеться в резолюції євродепутатів, прийнятій 29 лютого 2024 року.

У тексті, прийнятому 451 голою «за», 46 «проти» та 49 утрималися, євродепутати підводять підсумки двох років після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року. Підкреслюють, що війна докорінно змінила геополітичну ситуацію в Європі та поза нею. Крім того, вони вказують на те, що головною метою є перемога України у війні, попереджаючи про серйозні наслідки, якщо цього не станеться. Депутати Європарламенту кажуть, що інші авторитарні режими спостерігають за тим, як це розвивається, щоб оцінити власні можливості для проведення агресивної зовнішньої політики.

«Щоб Київ переміг, не повинно бути жодних самонакладених обмежень на військову допомогу

Україні», а Європарламент підтвердив необхідність надати країні все необхідне для відновлення повного контролю над її міжнародно визнаною територією», – йдеться в повідомленні на сайті Європарламенту.

Євродепутати констатують, що все ще існують величезні відмінності у рівні військової підтримки, яку надають Україні країни-члени ЄС, і закликають зробити необхідні інвестиції в європейську оборонно-промислову базу.

Особливо важливими для України євродепутати вважають складні системи протиповітряної оборони, ракети великої дальності, такі як TAURUS, Storm Shadow/SCALP, різні види артилерії та боєприпасів (зокрема 155 мм), а також безпілотники та зброю для протидії їм.

«Усі союзники ЄС і НАТО повинні підтримувати Україну у військовому плані не менше ніж 0,25% свого ВВП на рік», – кажуть євродепутати.

Також вони закликають країни ЄС негайно розпочати діалог з

оборонними компаніями, щоб забезпечити збільшення виробництва та поставок боєприпасів, снарядів та ракет в Україну, які мають бути пріоритетними перед замовленнями з інших третіх країн.

Крім того, вони закликають Палату представників США без будь-яких подальших зволікань прийняти пакет військової допомоги Україні, який давно відкладається.

«Резолюція підкреслює терміновість створення надійного правового режиму, який би дозволив конфіскувати російські державні активи, заморожені ЄС, і використовувати їх для відновлення України та компенсації жертвам війни. Росія має бути зобов'язана виплатити накладені на неї репарації, щоб забезпечити суттєвий внесок у відбудову України», – зазначається в повідомленні.

Євродепутати також закликають ЄС зберегти та розширити свою політику санкцій проти Росії та її союзника – Білорусі.

Дж.: Портал Європарламенту.

Пряшів пригадав другу річницю війни Росії проти України

22 лютого 2024 року і в наступні дні міська ратуша в Пряшеві була освітлена в синьо-жовті кольори на знак солідарності жителів Пряшева з українським народом, який виборює свою свободу на тлі протистояння з російським агресором.

Другу річницю разом з жителями

того, в Греко-католицькому кафедральному соборі св. Іоанна Хрестителя відбулась панахида за жертвами війни. Панахиду відслужив архієпископ Пряшівський, митрополит Йона з духовенством.

З ініціативи Євангелічної Церкви а.в. на Великій сцені Театру ім.

▲ Частина учасників фотосесії в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві.

Пряшева пригадали також українські біженці, які через військові дії Росії в Україні були змушені втекти з рідної країни і знайшли тимча-

Йонаша Заборського в Пряшеві відбувся благодійний концерт на допомогу Україні. У програмі виступали словацька співачка Сіма

«24 лютого – ніколи не забудемо»

Під такою назвою пройшли дві пам'ятні події 23 та 24 лютого у Словацько-українському культурно-інформаційному центрі у зв'язку з російською агресією проти України. Голова Центральної ради Союзу русинів-українців СР Павло Богдан у своїй промові підкреслив жадність і неприпустимість війни, поспівчував українцям, яким довелося безпосередньо зіткнутися з війною віч-на-віч.

Програма вшанування пам'яті загиблих у війні українських захисників була підготовлена та проведена режисеркою Оленою Кравченко та її вихованцями – учасниками дитячого театрального колективу «Хамелеон». Також в програмі взяли участь дві молоді

талановиті поетеси, Надія Бабаніна та Марина Бабенко, з власною авторською поезією. Українська акторка театру Наталія Зайковська приєдналася до програми і

заспівала пісню «Я Україна» з репертуару Насті Каменських. Також прозвучало багато віршів про війну, любов до України, бажання перемоги і миру, біль втрат рідних та

про надію і віру у наше мирне майбутнє.

Найменші учасники колективу, Ерік Левченко, Крістіан Каплунов, Гордій Старко, Злата Уманська, Софія Семенова, Валерія Кочергіна, поділилися з глядачами своєю любов'ю до Батьківщини та дитячим щирим бажанням миру. Євангеліна Старко та Олена Чернозуб зверталися до глядачів від імені багатостраждальної, але нескореної України. Висока емоційність Ростислава Романчикова у читанні віршів, а також у виконанні пісні «Марш нової армії», нікого не залишила байдужим. Разом з Максимом Шаповаленком присутні в залі молили Господа про збереження життів нашим захисникам. Також у програмі брали участь Єлизавета Колібабчук, Ростислав Кучер, Ростислав Ліпін та Злата Місюк. Сімейний дует – Владислава та Станіслав Соловки на професійному рівні під живий музичний супровід виконали пісні «Молодий козак» та «Не твоя війна». Фінальною крапкою боротьби українського народу за свою незалежність «Ой у лузі червона калина» всіма учасниками разом з глядачами.

«24 лютого – ніколи не забудемо» прозвучало твердженням від молодого покоління українців.

Олена КРАВЧЕНКО.
Фото Мирослава Ілюка.

▲ Режисерка програми Олена Кравченко.

▲ У програмі виступили члени дитячого театрального колективу «Хамелеон». До них прилучилися поетеси Надія Бабаніна і Марина Бабенко та акторка Наталія Зайковська.

▲ Панахиду за жертвами війни відслужив архієпископ Пряшівський, митрополит Йона.

сове місце проживання в Пряшеві. З нагоди цієї сумної дати Громадське об'єднання *Ласкаві сердечка* 22.02.2024 р. в Словацько-українському культурно-інформаційному центрі в Пряшеві підготувало фотосесію.

Днем пізніше, в п'ятницю, 23 лютого, а також в суботу, 24 лютого, в цьому ж Центрі відбулась літературно-музична композиція членів дитячого драмгуртка під назвою «24 лютого – ніколи не забудемо», в якій українські діти читали поезію і співали українські патріотичні пісні. Програму підготувала Олена Кравченко.

У вечірній час п'ятниці, 23 лю-

Магушінова та українська співачка Міла Медведовська. Концерт організувала агенція «Spievaj s.r.o.», а партнером був і СРУСР. Після концерту до глядачів, серед яких більшість творили біженці з України, звернулися єпископ Євангелічної Церкви а.в. Петер Мігоч, голова ПСК Мілан Маєрський, архієпископ Кошицький Римо-Католицької Церкви, митрополит Бернгард Бобер та архієпископ Пряшівський, митрополит Йона, який заговорив до присутніх як по-словацьки, так і по-українськи.

-мі
Фото Ладислава Цупера та Мирослава Ілюка.

Сім десятків пластуни з восьми країн Європи в половині лютого таборували в прекрасному середовищі найвищих словацьких гір на таборах «ШАЛІК» та «Лещетарик», організаторами яких були пластовий курінь «Бунтарки» та Ватага Бурлаків всесвітньої української скаутської організації «ПЛАСТ» у співпраці з Союзом скаутів «ПЛАСТ» українсько-руси́нської національності в Словаччині.

«Розпочалась найбільша пригода цієї зими – екстремально-спортивний міжкрайовий Вишкільний пластовий табір «ШАЛІК» 2024. Вже третій рік

▲ Учасники табору «ШАЛІК».

Українські пластуни Європи таборували у Високих Татрах

підряд Ватага Бурлаків та Пластовий курінь «Бунтарки» проводять цей захід для старших пластуни. Цього року ми приймаємо учасників із 7 країн: Велика Британія, Ірландія, Іспанія, Нідерланди, Польща, Україна та власне Словаччина. Пластуни із цих країн зібрались у Високих Татрах, щоб тренуватись у льодолазінні, технічному скелелазінні та мандрівках у горах в дружній пластовій родинній атмосфері», – написав про третій табір «ШАЛІК» в Словаччині в соціальних мережах голова «ПЛАСТУ» в Іспанії Павло Сенатор.

Його слова ствердив Петро Алексій Бегені, один із учасників табору зі Словаччини, який разом з членом проводу «ПЛАСТУ» в Словаччині

▲ Льодолазіння.

▲ Учасники табору «Лещетарик» на лижах.

▲ Учасники табору «Лещетарик».

Володимиром Кравцем великою мірою допоміг успіху обох таборів. «І в цьому році я вже третій рік підряд брав участь у міжнародному таборі льодолазіння «ШАЛІК». З кожним роком приходиться до нас все більше пластуни, а це для мене означає, що я можу познайомитися з новими людьми з різних країн. Цього року в одній хатинці були пластуни із семи країн. Погода до нас була не дуже прихильною, тому в перший день табору довелося поїхати

до Словацького Раю, де спробували «Драйтулінг». Це було набагато важче, ніж лазіння по льоду, але це був чудовий досвід. Через погоду нам вдалося вийти на лід лише двічі, але воно того вартує. Коли ми не лазили, то вечорами співали пісні, грали в ігри чи змагалися у вікторині. Вже не можемо дочекатися табору в майбутньому році», – розповів Алекс Бегені.

«Після третього «ШАЛІКу» розпочався у Високих Татрах табір «Лещетарик», учасниками якого були і пластуни з Бельгії та Швейцарії. «Цей табір був для мене абсолютно новим, тому що я ще ніколи не був в такому таборі. Був я помічником інструктора і допомагав навчати дітей. У моїй групі було троє дітей, які ніколи раніше не каталися на лижах. Перші дні ми з ними вивчали основні речі, а в останній день вони навіть не хотіли йти зі схилу. Вечорами ми цікаво спілкувалися про різні цікаві пригоди з лиж та сноуборду. Дітям дуже сподобався табір, мені теж», – сказав про другий табір Алекс Бегені.

Для Союзу скаутів «ПЛАСТ» в Словаччині є неабиякою честю і досвідом, що після поновлення статусу Пластового краю на Конференції українських пластових організацій (КУПО) у листопаді 2023 біля Варшави розвивається співпраця з пластовими країнами Європи і ми можемо в Словаччині вітати наших пластових друзів з цілої Європи.

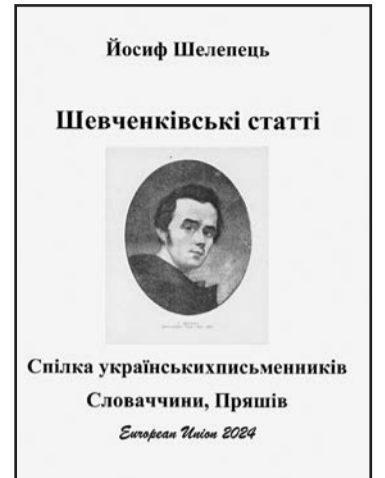
С. Д.

Шевченко постійно надихає

У ці дні культурна громадськість світу відзначає 210-річчя від дня народження поета, українського генія – Тараса Григоровича Шевченка.

Виявляється, що творчість Шевченка постійно надихає митців, літераторів, але і шанувальників поетичного слова. Більше того, вона є невинним імпульсом, скажімо, і для літературознавців. Свідченням цього є і публікація Йосифа Шелепця «Шевченківські статті», яку нещодавно видала Спілка українських письменників Словаччини.

Йосиф Шелепець відомий нашим читачам як поет, прозаїк, літературний критик, літературний історик, літературознавець. У найновішому виданні – «Шевченківські статті» – літературознавець розглядає, наприклад, сади в житті і творчості Тараса Шевченка, Шевченкові молитви. «У Шевченкових поезіях, – як пише автор, – молитва виступає як одвіку існуючий і нічим незамінимий акт спілкування людини з Богом, як акт відвертої душевної розмови з ним». Не менш цікавою є і стаття «Шевченків заповіт у колі

романтичних заповітів». Йосиф Шелепець розглядає цю тему, показуючи відмінності у порівнянні з іншими романтичними поетами. «Його вірш «Як умру, то поховайте мене на могилі» займає унікальне місце серед європейських романтичних віршів-заповітів», – твердить автор публікації Йосиф Шелепець.

Стаття «Мотиви числа три в Шевченковій поезії» завершує згадану публікацію.

(яф)

▲ Загальна світлина учасників зустрічі.

Пам'ятна зустріч в Кошицях до 2-ої річниці початку війни в Україні

▲ Виставка картин і карикатур «Мистецтво проти війни» художника Олександра Пшеняникова.

бажання і потребу створювати видання, що мали неминущу цінність для учнів і студентів, які можна було б використовувати на практиці та в навчальному процесі.

«Зацікавлені можуть порівняти підручники 1 Чехословацької Республіки з тими, які вони пам'ятають зі школи, і на власні очі переконаються у схожості процесу навчання у минулому столітті з сьогоденням або у тому, що поняття «автор, який читає» – це не просто крилатий вислів», – додала Луція Немцова.

Виставка відкрита для вільного відвідування з 1 лютого 2024 року до 30 червня 2024 року в години роботи читального залу.

ДНБ.

Пам'ятна зустріч до 2-ої річниці вторгнення агресора та початку повномасштабної війни в Україні пройшла в Костолянах над Горнадом у душі творчості, у душі мистецтва та культури, які несуть добро, красу та допомагають перемогти зло добром. Виставка акварелей та карикатур «Мистецтво проти війни» відомого художника та карикатуриста Олександра Пшеняникова, художнє слово поетки Ірини Мацько – вірші про рідний край, про війну і спогади про рідну Бородянку, яка постраждала від ворога, презентація про надану допомогу українським біженцям Греко-католицькою благодійною організацією в Кошицях від початку війни, виставка спогади присутніх громадян України, змущених втікати від російських ракет, спогади про рідну домівку, про життя в Словаччині... Все це створювало незабутню атмосферу, викликало і сльози, і радість та задоволення від даної зустрічі.

Щиро дякуємо Словацькій Республіці, Греко-католицькій благодійній організації в Кошицях – директору Мгр. Анні Іванковій та її працівникам за підтримку й допомогу українцям! Миру всім і добра!

І. М.

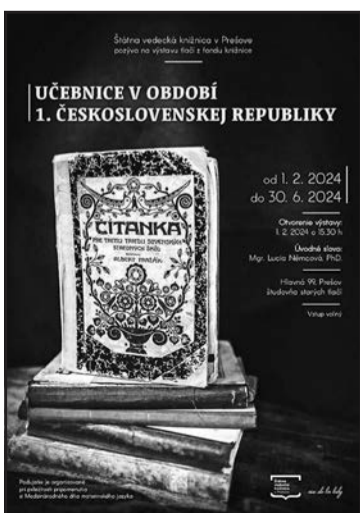
Як училися колись

«Підручники 1 Чехословацької Республіки». Виставка зосереджена насамперед на представленні стану освіти та шкільництва в 1-й Чехословацькій Республіці. Вона є посиланням на дослідження конкретних і збережених підручників словацької мови та книг для читання для середніх шкіл, які були видані між 1918 і 1938 роками і зараз є частиною колекції бібліотеки.

«Завдяки зібраним назвам книг відвідувачі виставки можуть ознайомитися з тим, як виглядали підручники, за якими навчалися наші предки майже сто років тому. Їх авторами були як вчителі-практики, яким доводилося створювати перші

підручники якнайшвидше і самотужки у новоствореній республіці, особливо у перші роки її існування, так і визнані мовознавці та літературознавці, які працювали не лише в університетському середовищі, але й у Міністерстві освіти та народної освіти», – розповіла кураторка виставки Луція Немцова.

Виставка повертає відвідувачів у часи, коли підручники мали поступово затверджуватися та стандартизуватися, коли поліграфічна промисловість була на іншому технологічному рівні, ніж сьогодні. Підручники створювали вчителі, які, незважаючи на тогочасні умови, мали

Відділ історичних бібліотечних фондів Державної наукової бібліотеки в Пряшеві у лютому 2024 року підготував виставку

Чеська преса про Карпатську Україну

15 березня 2024 року минає 85 років з часу проголошення Карпатської України. Її було проголошено 15 березня 1939 року в Хусті. Президентом обрано А. Волошина.

Msgr. Vološin o úkolech podkarpatoruské vlády

Chust, 14. listopadu. Ukrajinský deník «Nová Svoboda», orgán předsedy vlády Podkarpatské Rusi Msgra dr. Vološina, který již několik dní vychází v novém hlavním městě Podkarpatské Rusi v Chustu, přináší ve svém 116. čísle čtyřlůpový interview s předsedou vlády. Dr. Vološin v něm podotýká, že nejhlavnějším úkolem vlády Podkarpatské Rusi jest obstarati pro všechen lid práci a dáti všem chleba. Na Podkarpatské Rusi nebude nikdo bez práce a nikdo nebude hladověti.

Její vláda dohodla se s Rumunskem o koupi kukuřice a jiných obilnin a životních potřeb. Bylo zakoupeno 500 vagonů kukuřice, kterou v těchto dnech přebírají v Bukurešti pověřenci vlády. Kukuřice bude rozdělena za velmi mírné ceny. Rodiny vojáků dostanou ji zdarma.

V další části svého interview předseda vlády Podkarpatské Rusi krátce narýsoval plán hospodářské výstavby země. Zdůraznil nutnost výstavby nových silnic, auptostrady a nových železničních spojů. Tato práce dá zaměstnání a chléb desítkám tisíců dělníků.

Na Podkarpatské Rusi nebude trpěna žádná iredenta. Maďarská menšina dostane tolik práv, kolik dostanou Rusíni-Ukrajinci v Maďarsku. Když někdo z Maďarů a maďarofilů chce odejít do Maďarska, nebude mu v tom bráněno.

Předseda vlády na konec zdůraznil spolupráci s jinými národy republiky Čechů, Slováků a karpatoruských Ukrajinců.

(ČTK.)

Národní osvobození, 15.11.1938, roč. 15, číslo 269.

Rozhlasový projev Msgra dra Vološina Národní politika ukrajinská musí být stavěna na pevných základech mravních

Chust, 6. ledna. Předseda karpatoruské vlády Msgr. dr. Vološin přinesl do rozhlasu projev v ukrajinské řeči k řecko-katolickému Štědrému večeru. Projev byl přenášen všemi česko-slovenskými stanicemi. Před projevem opakoval

Statistické ukazatele, které byly publikovány slovačskými statistickým úřadem SR na základě sčítání lidu v roce 2021, nejsou pouze pro sílu Práchevského kraje, ale i pro město.

2023 rok i první měsíce 2024 roku ukazují, že v Práchevě i dále pokračuje pokles počtu obyvatel. Za daty specializovaného portálu egov.presov.sk, napríklad 2023 roku v Práchevě bylo 82 147 obyvatel, z nichž 39 169 mužů a 42 978 žen.

Jak uvádí portál egov.presov.sk, pokles obyvatel v minulém roce mohl být 2 192 osob, a přírůstek - 1 523. Čísla potvrzují obecnou tendenci snížení obyvatel v městě. Vzhledem k Práchevě žilo více než 90 tisíc obyvatel v roce 2008.

Jak porovnávat tyto údaje s dvěma letovými obdobími, tak čísla ukazují následující obraz: «Počet obyvatel v roce 2023 byl 82 147 osob, a v roce 19.2.2024 - 81 995 osob», - uvedl Dnes24.sk Michal Guda, tajemník města Práchev.

Jak uvádí portál egov.presov.sk, napríklad 2022 roku v Práchevě žilo 82 828 obyvatel, z nichž 39 522 - muži a 43 306 - ženy. Jde o počet obyvatel, kteří žijí v Práchevě a mají občanství Slovenské republiky. Z informací portálu vyplývá, že snížení obyvatel v minulém roce mohl být 2 639 osob, a přírůstek - 1 624. Čísla potvrzují obecnou tendenci snížení obyvatel v Práchevě. Vzhledem k Práchevě žilo více než 90 tisíc obyvatel v roce 2008.

Číselnost obyvatel Prácheva za poslední 7 let:

Uvažujeme o dvou článcích z přílohy novin Národní osvobození, které popisují rozvoj událostí před vyhlášením Karpatové Ukrajiny.

česko-slovenský rozhlas ze záznamu ukrajinskou část vánočního poselství presidenta republiky dr. Háchy.

Předseda karpatoruské vlády dr. Vološin pravil ve svém rozhlasovém prohlášení m.j.: V minulém roce Boží prozřetelnost podrobila nás tvrdé zkoušce. Vydrželi jsme zkoušku a přinesli jsme žádané oběti. V důsledku toho se spojil náš společný osud ještě užšími pouty vzájemné oddanosti. Nové vnitřní řízení naší republiky zničilo nedůvěru, zmírnilo třetí plochy a vytvořilo atmosféru vzájemné solidarity.

Co vám mám přát v novém roce? V první polovině tohoto roku musíme zvolit náš první sejm. Přál bych si, aby byl veden nejrozumnějšími a nejlepšími lidmi, disponujícími velkými mravními podklady, z nichž mohou rozdávat svým spoluobčanům.

Je naší povinností odstranit zbytek vlivu zájmové ciziny, jež za nás tvořila strany a straníčky, které by sloužily jejím zájmům. Vytvářela u nás z jednoho národa dvě, tři nepřátelské skupiny jen proto, aby ve vhodné chvíli se stal celý náš národ jejich poddaným. Placení agenti těchto nepřátelských úmyslů lícověrně prohlašovali o sobě, že jsou patrioty a současně vedli lid do nevolnictví. Jejich zrádovské plány se neuskutečnily. Do nevolnictví se dostali jenom vůdci, a národ zůstal svobodný ve své rodné zemi. Zaplatil však draho za tuto svobodu. Musel odevzdati svá historická střediska a 40.000 ukrajinských duší. Za tuto cenu osvobodil se náš lid od svých vnitřních nepřátel, kteří naše jednotné národní těleso rozbíjeli.

Modlím se k Bohu, aby tento převrat dal nám jednou pro vždy ponaučení: Nevěřit placeným agentům. Naše národní politika musí být stavěna na pevných mravních základech pro dobro našeho ukrajinského lidu a naší drahé Karpatské Ukrajiny. Děkuji emigraci v Evropě a v Americe, která nesčíslnými telegramy, dopisy a velkými dary pro nejpotřebnější všennárodní instituce dala důkaz velké lásky k nám. Národ, který tak solidárně vítá svoji svobodu nezemře, ale bude žít!

Národní osvobození, 7.1.1939, r. 16, č. 4.

Zmenšenie кількості жителів міст

Рік	Чисельність населення
2023	82 784
2022	82 828
2021	83 843
2020	84 845
2019	85 474
2018	85 736
2017	86 314

Práchev - slovačké mesto. Zaodno voňo vvažuje sa kultúrnym centrom rusínov-ukrajinců. V rŕzni časi uňomu mŕnjava národnŕj skład naselennŕ. V perŕod zasnuvannŕ mŕta u 1247 ročŕ v ŕňomu prevážali nŕmci, zгодом примикали до них маďари.

Перші маďарські статистики, які фіксували також національний склад населення Словачини, появились в 1880 році і продовжились далі через кожне дальше десятиріччя - в 1890, 1900 і 1910 роках

Ця статистика зафіксувала і стан населення Прáшева. У 1900 році місто мало 14 447 жителів. На той час Прáшев був багатонаціональним містом: словаки - 6 804, маďари - 5 513, нŕмци - 1705, румуни - 27, хорвати - 6, серби - 5, 266 осіб було іншої національності. Незначну кількість жителів мŕста склали русини - 121 особа. (У 1880 році русинів у мŕсті було 162, у 1890 році - 106, а в 1910 році - всього 47 осіб).

Розвиток Прáшева у перŕод Першої Чехословачини у 1930 році пішов на користь словаків. В той час Прáшев мав 21 775 жителів, з того словаків 16 525, русів - 557 (так статистика називає русинів-ukrajinců), нŕмци 947, маďарів 937, жидів 1702,

інших 16, чужинців 1091, римо-католиків 13 383, греко-католиків 2368, евангеликів а.в.1302, евангеликів реформ. 140, израел. 3965, інші та без віросповідання 617.

Не краща ситуація і в окружному мŕсті Свиднику. Минулого року населення мŕста опустилося нижче позначки в 10 тисяч осіб. Кількість зареєстрованих жителів зменшилася майже на 150 порівняно з попереднім роком. Протŕгом 2023 року у постійних жителів мŕста народилося майже 60 дітей, водночас померло менше сотні людей.

За даними перепису населення 2021 року, у Свиднику проживало 10 168. Тут проживають словаки (7 878), маďари (9), роми (64), русини (1 378), чехи (24), українці (171), нŕмци (2), моравани (1), поляки (8), росіяни (9), в'єтнамці (10), болгари (1), хорвати (1), євреї (1), румуни (1), сілезці (1), китайці (3), італійці (2), англійці (2), турки (1), жителі іншої національності (10), у 591 особі не було встановлено національності.

Не кращу демографічну ситуацію показують переписи населення в дальшому окружному мŕсті - Меджилабірцях.

В 1900 році в Меджилабірцях було аж 1330 жителів, з того словаків (46), маďарів (88), нŕмци (386), русинів (748), хорватів (1), особи іншої національності, ймовірно, єврейської національності (61).

Показники за роками перепису: 2001 р. - 6741 жителів, 2011 р. - 6809, 2021 р. - 5965. У наведеному році в мŕсті проживали жителі таких національностей: маďа-

Сторінки минулого (100)

ВИШНЕ ЗБІЙНЕ - VYŠNÉ ZBOJNÉ (історична частина села Збійне) (окр. Меджилабірці)

Вишне Збійне припинило існування в 1960 році об'єднанням сіл Вишне Збійне і Нижнє Збійне і отриманням нової назви Збійне.

В «Атласі українських говорів Східної Словачини» Василь Латта народну назву села подає як Вышн'а Збіна. В народних переказах про Збійне не фігурують частини сучасного села Збійне окремо - Вишне Збійне чи Нижнє Збійне. Зустрічаємо лише сучасну назву Збійне. Село пов'язують з діяльністю розбійників. В книжці Надії Вархол «Звідки і коли...» (2009), між іншим, читаємо так: «... ці розбійники володіли чималою силою. Ніби один з них, на ім'я Джаник (Яник) взяв з села вола і сам поніс його до Ялинки. Позаяк більша частина цих розбійників була саме з цього села, тому і село почали називати Збійне» (стор. 80 - 81). Розбійника Дзяника у зв'язку з діяльністю розбійників згадував також Юрій Панько на сторінках журналу «Дружно вперед».

Красенний словник сіл Словачини зазначає такі історичні назви Вишнього Збійного: Zboyna (1463), Zbucki Zboyna (1828), Vyšné Zbojné (1920); помаďарськи Izbuzgyzbojna, Ujbajna.

Вишне Збійне виникло в хотарі села Нижнє Збійне з частини, що належала до маєтку Ізбуґуй у 1463 році.

Ф. Уличний зазначає, що «Ймовірно, у 1479 році кріпаки з Вишнього Збійного на чолі зі своїми поміщиками, панамі зі Збудзи, вторглися до Нижнього Збійного і пограбували частину села. Під час розслідування цього злочину було складено найдавніший збережений опис Нижнього Збійного.

Найдавніший документ про село Вишне Збійне датується 1463 роком, коли воно було спадковою власністю землевласників зі Збудзи.

Основою села Вишневе Збійне було підніжжя пагорба Дуброва (словац. Dúbrava), де стояв дерев'яний храм і дерев'яна садиба з криницею посередині. Поселення кілька разів горіло, і від

нього залишилися лише кам'яні фундаменти та один кам'яний будинок.

Село заснував шолтис із поселенням на основі застави, згідно з німецьким правом у 14-му або першій половині 15-го століття. У 16 столітті тут також діяли шолтиси.

Вишне Збійне належало землевласникам зі Збудського Довгого або Збудзи від самого його заснування у 15 - 17 століттях.

У 1560 році у Вишньому Збійному налічувалося дев'ять домогосподарств, два шолтиські та сім селянських. Кожна сім'я шолтисів платила землевласникам по одному золотому на рік, здавала по два зайці, два гбелі вівса і два гбелі ячменю. Селянське господарство, яке вело ціле господарство, платило одну золоту монету, здавало чотири гбелі вівса, один гбель ячменю, два комплекти конопель для прядіння і дві миски конопляного насіння. Селянські господарства на половинних дворах мали половинні повинності, а в їх межах також обов'язок збирати врожай на полях землевласників.

У 1715 році в селі було 6 покинутих і 12 заселених дворів, у 1787 році - 34 будинки і 251 житель, у 1828 році - 47 будинків і 359 жителів.

Вони працювали в лісах. У 18 столітті тутешні маєтки належали родині Кочанді, родині Піков, у 19 столітті - родині Малатинзковичів та родині Балаш.

Після 1918 року рід занять населення не змінився.

Ось дані про жителів Вишнього Збійного з переписів населення Угорщини за 1880, 1890, 1900 і 1910 роки:

1880 рік: 190 жит., з того 28 нŕм., 161 рус., 1 немовля; 1890 рік: 212 жит., з того 21 слов., 3 маď., 14 нŕм., 170 рус., 4 ін.; 1900 рік: 245 жит., з того 5 слов., 1 маď., 15 нŕм., 212 рус., 12 ін.; 1910: 273 жит., з того 19 нŕм., 247 рус., 7 ін. Релігійний склад населення: 1880 рік - 162 гр.-кат., 28 євр.; 1890 рік: 18 р.-кат., 175 гр.-кат., 3 єванг. а.в., 16 євр.; 1900 рік: 20 р.-кат., 210 гр.-кат., 15 євр.; 1910 рік: 3 р.-кат., 253 гр.-кат., 17 євр.

У 1930 р. у Вишньому Збійному було 329 жителів, з т. 4 чехосл., 290 рос., 11 євр., 17 ін., 7 чужинців, 5 р.-кат., 313 гр.-кат., 11 євр. У 1942 році були 74 будинки, 388 жителів, з того 14 євреїв.

-m-

Кілька десятків років тому у Меджилабірцях працювали два заводи - машинобудівний і скляний - але жоден з них більше не працює. За 11 років населення скоротилося більш ніж на тисячу осіб - з 6809 до 5806 (падіння на 14,73%), і немає жодних ознак того, що ця тенденція зміниться.

-m-

Дж.: Štatistický úrad SR, egov.presov.sk і статистики Угорщини 1880, 1890, 1900 і 1910 рр.

У Румунії вийшла книжка про князя Корятовича

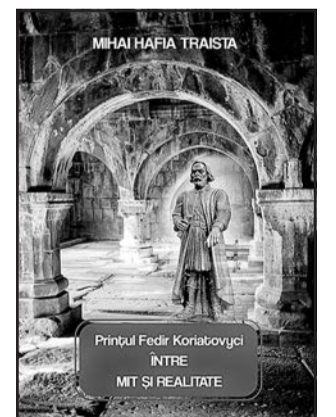
Відомий український письменник Румунії Михайло Трайста підготував книжку про князя Корятовича, який є відомою історичною постаттю Закарпаття. Цей подільський князь литовського походження був правителем Мукачівської домонії у 1396-1414 роках. Саме його вважають засновником Мукачівського православного монастиря, який став потужним духовним центром для закарпатських українців.

Михайло Трайста, який відомий своїми прозовими творами, п'єсами та поезією, у своєму збірнику «Князь Федір Корятович: між міфом і реальністю» виступає й у ролі перекладача. Адже, окрім його статей про князя Корятовича та про фільм, знятий чехословацькими кінематографістами у 1922 році про цю історичну постать, книжка містить і його переклад на румунську мову п'єси Олександра Гавроша «Князь Корятович: легенда Мукачівського замку» та розповідь про її постановку Мукачівським драматичним театром.

Як пояснив Михайло Трайста, постать закарпатського князя відображена і в історії Румунії, тому інтерес до Федора Корятовича з його боку цілком природний.

Окрім того, йому як драматургу та завзятому театралу хочеться, аби українська історія ожила й на підмостках румунських театрів. Тож не виключено, що невдовзі закарпатський князь заговорить зі сцени і румунською мовою.

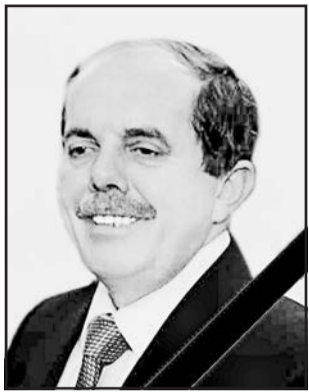
Закарпаття онлайн.

У вічність відійшов Петро Гринко

Український народний хор «Карпати» та Союз скаутів «ПЛАСТ» українсько-руси́нської національності з великим жалем повідомляють, що в понеділок, 12 лютого цього року, на 65 році життя, раптово відійшла у вічність прекрасна й шляхетна людина, інж. Петро Гринко, родом з Крайньої Бистрої біля Свидника, довгорічний спонсор і почесний член Українського хору «Карпати» і великий прихильник молодіжної організації «ПЛАСТ».

Успішний економіст, менеджер, підприємець, колишній президент Східно-словацького металургійного комбінату (VSŽ), ніколи не забував про свої корені і три десятиліття допомагав як спонсор в організуванні концертів, балів та інших акцій хору «Карпати», а як власник Рекреаційного осередку «Злата Ідка» останніх 17 років підтримував кожне літо разом зі своїми співпрацівниками підготував для сотень наших дітей і молоді кожне літо другу домівку під час літніх таборів.

Всі ми, приятелі, разом з учасниками хору «Карпати» та нашою таборовою молоддю, прощаємося з Тобою з глибоко-скорботними почуттями у наших серцях на Твоєї останній дорозі у вічність. Не забудемо про Тебе.

До прощання приєднується і Музично-драматичний ансамбль Тараса Шевченка з Братислави.

Вічна Тобі пам'ять!

Новини культури

КАТАР. Український навчальний дитячий клуб при Посольстві України провів в Національній бібліотеці Катару у місті Доха вишне заняття, яке було присвячено життю та творчості Тараса Шевченка.

ГРЕЦІЯ. Українська громадська Північної Греції спільно із грузинською громадою Салонік організувала у приміщенні Духовного центру Митрополії пам'ятний літературний вечір, присвячений життю та творчості видатної української письменниці, поетеси та громадської діячки Лесі Українки.

ФРАНЦІЯ. Український інститут у Франції спільно з Університетом Сорбонни провели конференцію «Початковий злочин: Крим, Україна та десять років російської агресії». В амфітеатрі Рішельє обговорили культурний геноцид на окупованому Росією півострові.

УКРАЇНА. У виставкових залах Центрального будинку художника в Києві презентували культурно-мистецький проєкт із нагоди 210-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка.

УКРАЇНА. Музей української ді-

спори (Київ) запросив на кураторську екскурсію виставкою «Україніці на Монмартрі» – проєкту, що розповідає про вибраних українських художників-емігрантів ХХ ст., представників Паризької школи (École de Paris), які жили й творили у французькій столиці.

ТУРЕЧЧИНА. В Українському товаристві взаємодопомоги в Стамбулі (Туреччина) у межах дев'ятого засідання Лекторію-робітні імені Володимира Перетца відбулася презентація факсиміле Христинопільського Апостола XII століття.

УКРАЇНА. Усі постраждали внаслідок російської агресії об'єкти культурної спадщини внесуть до спеціального державного реєстру для визначення розмірів компенсацій від Російської Федерації.

УКРАЇНА. За масштабами вивезення російськими окупантами культурних артефактів з території України сьогоднішня ситуація нагадує Другу світову війну. Це війна проти української та татарської ідентичності на території півострова.

<https://www.ukrinform.ua/tag-kultura>

З чеської преси про Тараса Шевченка Oslava Ševčenkova v Rusku

В'ючі ст'ých narozenin Ševčenkových připadlo na 25. února dle ruského kalendáře (10. března dle našeho). Zajímavost, že proti památce tohoto ukrajinského pěvce svobody bouřili ruští nacionalisté a proti postavení jeho památníku v Kijevě vystoupil i ministr Maklakov. Ale právě proto, že Ševčenko byl nejen pěvec Ukrajiny, ale i hluboký básník, ryzí demokrat, nenávidějící z hloubi duše porobu, vzpomínají na něho nejen Ukrajinci, ale i celý vzdělaný svět. I Němci, kteří nemají zrovna velkou znalost slovanských literatur, mají Ševčenkovy básně v překladu a právě byla to moderní nakladatelství německá, jež je vydala (Xenien-Verlag). Zajímavost je, že básně Ševčenkovy «Kobzar», obsažná sbírka, vyšla asi před 30 lety v původní řeči v Praze – v Rusku nebylo možno vše ze Ševčenkova otisknouti. Jest tam také Ševčenkova báseň o Husovi. Výbor ze

Ševčenkova v překladu Růženy Jesenské vyšel česky ve «Sborníku Světové poesie»... Dumky Ševčenkovy mají tklivé kouzlo, je to duše Ukrajiny, vedle Gogola je Ševčenko její největší básník. Oficiální Rusko brojí proti oslavám Ševčenkovým, ale Rusko kulturní jej oslavovat bude. Dle posledních zpráv veškeré oficiální všennárodní slavnosti nebudou v Kijevě dovoleny a otázka položení základního kamene k pomníku bude se ještě řešiti. V Petrohradě budou však pořádány Ševčenkovy večery Ševčenkovským spolkem národních universit. V Kamenici Podolském bylo usneseno nazvat ulici a školu jménem básníkovým, pořádati slavnostní schůzi dumy, přednášku, panichidu a mimo to konati v Puškinově domě večer, věnovaný Ševčenkovi.

Hlas lidu, 13.3.1914, roč. 28, č. 226. (Praha)

Не залиште пропасти 2% з ваших податків

Vážení spoluobčania!

Práve v týchto dňoch sa rozhodujete komu a na čo venovať 2% svojich daní za rok 2023, inými slovami do akej sféry nadstavby našej spoločnosti budete investovať. Slovo «investovať» je tu celkom namieste, aj keď priame zisky alebo dividendy v podobe peňazí z nich mať nebudete. Avšak v skutočnosti budete mať z týchto investícií oveľa väčší úžitok v podobe zachovania a zveľadovania toho, čo sa odovzdáva z generácie na generáciu v podobe ľudových zvykov a tradícií, hmotnej a duchovnej kultúry. Budete žiť ďalej s pocitom, že ste sa aj Vy pričínili o to, že toto bohatstvo nezaniklo ale naopak, že sa ďalej rozvíja.

Práve na zveľadenie a zachovanie kultúrneho bohatstva Rusínov-Ukrajincov sú zamerané aktivity Zväzu Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky. Toto občianske združenie organizuje významné podujatia ako sú napr. Slávnosti rusínsko-ukrajinskej kultúry vo Svidníku, Festival drámy a umeleckého slova A. Duchnoviča v Prešove, Festival folklóru Rusínov-Ukrajincov Slovenska v Kamienke, Festival duchovnej piesne v Snine, prehliadku spevákov ľudových piesní Makovičká struna v Bardejove a Prešove a mnohé iné.

Ak venujete 2% zo svojich už zaplatených daní práve tejto or-

ganizácii, potom aj vďaka Vaším peniazom bude môcť ešte aktívnejšie a bohatšie prispievať na podporu podobných aktivít a tým aj zachovávať spomenuté kultúrne hodnoty.

Nič vás to nestojí, len trochu námahy – vyplniť potrebné tlačivá:

a) **online** (na stránke Finančnej správy;

b) **ručne** – tlačiva treba doručiť na príslušný daňový úrad.

Veríme, že sa rozhodnete správne, za čo Vám už teraz úprimne ďakujeme.

Do formulárov ako prijimateľa uveďte:

ÚDAJE O PRIJÍMATEĽOVI IČO

00177725

Obchodné meno (názov)

Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky

Sídlo

Janka Borodáča 5, 08108 Prešov

Právna forma

Občianske združenie

2% z dane sa poukazujú prostredníctvom tlačív Daňového úradu, v závislosti od toho, kto poukazuje

tlačiva a vyplňovanie online sú dostupné na (resp. na stránke Finančnej správy)

<https://rozhodni.sk/poukazatel/tlaciva-na-poukazanie-2-z-dane/>

1. Zamestnanci poukazujú VÝLUČNE prostredníctvom

a1) **Vyhlasenie – na rok 2023** – PDF (editovateľné)

alebo

a2) **Vyhlasenie – online** (editovateľné, stránka Finančnej správy)

b) **Žiadosť o vystavenie Potvrdenia o zaplacení dane (online)**

c) **Potvrdenie o zaplacení dane** – PDF

2. Fyzické osoby podávajúce daňové priznanie prostredníctvom

a) **Daňové priznanie typu A (online)**

alebo

b) **Daňové priznanie typu B (online)**

3. Ak chce dobrovoľník poukázať 3% z dane, príloží

a) **Potvrdenie o vykonaní dobrovoľníckej činnosti (vysielajúca organizácia)**

alebo

b) **Potvrdenie o vykonaní dobrovoľníckej činnosti (prijemca)**

4. Právnické osoby prostredníctvom

Daňové priznanie právnických osôb (online)

Українська вокалістка та словацький співак зняли спільний кліп на пісню про надію

Композицію за кілька днів вже прослухали майже 7 тисяч людей.

Українська виконавиця Міла Медведовська та словацький співак Юрай Бенетін із гурту Korben Dallas випустили спільну словацько-українську пісню під назвою «Za dľaňou». Композицію, як символ перемоги світла над темрявою, виконавці присвятили річниці початку війни в Україні.

Реліз пісні вийшов кілька днів тому на Youtube.

Одночасно з релізом пісні вийшов і відеокліп, який зафіксував творчу атмосферу під час запису пісні в студії.

«Ці два прекрасних сильних голоси злилися в оксамитову гармонію і пронизливо говорять безпосередньо до слухача. Пісня «За долонею» – про надію та віру в блакитне небо та схід сонця. Поетична музика, «Lasicovský» текст, співочий мотив і завершальний танцювальний фінал. Все це теж криється в пісні», – йдеться в описі.

Автором тексту є Сільвія Кашакова, до якої звернувся піаніст і автор

У Гуменному розпочинається підготовка до реалізації проєкту «Місто культури 2024»

ГУМЕННЕ. Місто Гуменне працює над підготовкою проєкту «Гуменне – місто культури 2024», на який планується витратити 47 000 євро.

Про це повідомив Маріан Шкуба з пресслужби, додавши, що фінанси будуть розподілені між кількома акціями.

Серед них – будівництво культурно-громадського комплексу Cultural Tripoint, придбання звукового обладнання, облаштування житлової квартири для митців та створення еко-аквапарку «Гуменне».

Культурний трипоінт буде служити не

лише для проведення культурних акцій, а й для неформальної освіти та дозвілля громадян.

Ця зона також була підтримана субсидією у розмірі 25 000 євро від Пряшівського самоврядного краю, тут також буде створено відкритий простір для дитячих розваг. Він буде складатися зі сцени, глядацької зали та навісів із затінюючими брезентовими тентами.

У рамках проєкту також планується встановити еко-стенд біля Фонтану кохання на площі Свободи, монтаж якого забезпечить Технічна служба міста Гуменне з бюджетом у 2 500 євро.

Ще 8 200 євро виділено на звукове обладнання, яке буде зберігатися в центрі дозвілля і буде доступне для проведення культурних акцій у місті.

Міла та Данієл працюють як музичний дует з моменту приїзду українки до Братислави та мають спільну програму з оригінальною музикою, натхненною українськими та словацькими народними піснями з від-

Музику Данієл Шпінер. Українську частину написала безпосередньо співачка Міла, яка знайшла притулок у Словаччині.

Українка виконує пісню зі словацьким виконавцем Юраєм Бенетіном, який 13 років грав і співав у гурті «Appendix». З 2010 року він є лідером рок-гурту Korben Dallas.

Словацькі слухачі під відео зізналися, що композиція їм дуже сподобалася.

Після російського вторгнення в Україну співачка та викладачка вокалу Міла Медведовська разом з донькою залишила свій дім у місті Дніпро. У Словаччині вона познайомилася з композитором і піаністом Данієлом Шпінером.

Міла та Данієл працюють як музичний дует з моменту приїзду українки до Братислави та мають спільну програму з оригінальною музикою, натхненною українськими та словацькими народними піснями з від-

тінком джазу, шансону та світової музики, доповненою власною оригінальною творчістю.

На їх спільному ютуб-каналі цього року вже з'явилися композиції українською мовою: «Вийду в садочок» та «Ой, чий то кінць стоїть».

Мистецька діяльність української співачки у Словаччині у 2022 році була підтримана з громадських ресурсів Фондом підтримки мистецтва.

Перше півріччя буде присвячене освіті. У резиденції художників, розташованій в будівлі центру дозвілля, буде проведено ремонт, включаючи укладання підлоги, фарбування і придбання меблів, з бюджетом 8 500 євро.

Проєкт «Місто культури 2024» офіційно стартує 1 червня з церемонії відкриття. Александра Гарванова з команди організаторів повідомила, що перша половина 2024 року в основному присвячена освітнім програмам в рамках драматургії проєкту.

Місто Гуменне було оголошене Містом культури на 2024 рік. Гуменне отримало грант у розмірі 279 808 євро від Фонду сприяння розвитку мистецтва. Воно стало п'ятим містом культури.

Дж.: <https://www.humenne.sk/>

NOVE ŽYTĽA

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 74. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 12,50 € Štvrťročné predplatné 3,125 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s.. Stredisko predplatného tlačie. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sada NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

KULT MINOR

НОВЕ ЖИТТЯ

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 74. Головний редактор Мировис Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.